

'Dibouk' en 'Wittgenstein Incorporated': Theatre National lonkt naar de Vlamingen

Maa 15/4
De Morgen

Vrijwel gelijktijdig presenteert het Théâtre National in Brussel in zijn grote en zijn kleine zaal twee produkties, waarin Vlaamse acteurs een opvallend aandeel hebben, al praten ze er (voorlopige nog?) Frans in.

Het is immers niet denkbeeldig dat daar, onder de directie van Philippe van Kessel, verandering in komt en zijn teater, althans op het niveau van de taal, af en toe ook echt 'national' wordt. Een vingerwijzing zat onlangs en merkwaardig genoeg in de encenering van een toch oerfrans stuk als 'Le jeu de l'amour et du hasard' van Mariyau. Daarin werd de

bekende dwergakteur Louis Vervoort opgevoerd als Cupido, die een proloog tot het stuk uitsprak en dat door mekaar in het Frans en het Nederlands deed.

Bij de komende twee evenementen, waarbij Vlamingen een belangrijke rol spelen, gaat het om twee co-produkties. Van Kessel maakt zijn kleine zaal vrij voor tien voorstellingen van de Franstalige versie van de Kaaitheaterproduktie 'Wittgenstein Incorporated'. De Nederlander Peter Verburgt schreef hiermee geen dokumentaire over de filosoof Ludwig Wittgenstein maar combineerde in een soort publieke denksessies, de neerslag van Wittgensteins denken met de materiële omstandigheden en de omgeving waarin het zich tijdens zijn

Johan Leysen speelt Wittgenstein in het Théâtre National.

(Foto Kaaitheater)

lessen ontwikkelde. De bedoeling was o.m. dat het mechanisme van het denken zelf dramatisch zicht- en voelbaar werd gemaakt. En precies dat aspect werd in de welsprekend-minimale regie van Jan Ritsema en de fascinerende vertolking van Johan Leysen duidelijk onderstreept. Wat leidde tot de intieme, zeer kwetsbare maar ademloos meegemaakte teaterbelevens van het op de scène zelden vertoonde 'zichtbaar denken'.

In de grote zaal van het Théâtre National lopen er in dezelfde periode zestien voorstellingen van 'Dibouk', een co-produktie van het Théâtre National en het Franse Maison de la Culture de Bobigny in een regie van Moshe Leiser. 'Dibouk', dat in november '89 ook te zien was in het

Andrzej Wajda-festival in deSingel, is een joods mysterieospel, in 1914 onder het pseudoniem An-ski geschreven door de Russisch-joodse etnoloog Salomon Rapaport.

In de joodse religie is een 'dibouk' een soort demon, die het lichaam van een levend wezen binnendringt en het 'bezeten' maakt. Het verhaal begint met twee vrienden, die op dezelfde dag vader worden van een dochter en een zoon en beloven de kinderen later met mekaar te laten trouwen. Voor het zover is worden Hanan en Lea ook echt op mekaar verliefd. Maar door zijn vaders dood blijft Hanan berooid achter en Lea's familie kijkt uit naar een andere huwelijkskandidaat. Hanan sterft van verdriet maar verandert in een 'di-

bouk', dringt Lea's lichaam binnen en schreeuwt via haar mond zijn wanhoop uit. Een bezweerder slaagt erin de 'dibouk' uit te drijven, maar daarbij sterft ook Lea en verenigt zich aldus mystiek met haar geliefde.

Buiten het verhaal om, is het stuk opgebouwd als een kleurrijk spektakel rond joodse religieuze en para-religieuze praktijken, rijkelijk gestoffeerd met gezangen en elementen uit de folklore.

Regisseur Moshe Leiser is in Vlaanderen geen onbekende. Ooit regisseerde hij de toen piepjonge acteurs Rafaël Troch en Ben Van Ostade in de kleinschalige vrije produktie 'Sidi Bel Abbès'. Nu deed hij voor de produktie van 'Dibouk' een beroep op twee andere Vlaamse acteurs en een

Zweeds-Vlaamse actrice.

Het gaat om Johan Heestermans, eertijds o.m. te zien in de 'Torquato Tasso'-enscenering van Jan Decorte en die zelf voor De Mannen van den Damm Racine's 'Britannicus' regisseerde. Om Dirk Opstaele, artistiek leider van het muziektheater Leporello, huisgezelschap van het Kortrijkse Limelight. En om de allang in Vlaanderen actieve Zweedse Afra Waldhör, lid van Leporello en ex-actrice van Epigonentheater en Need Company.

Wim Van Gansbeke

'Wittgenstein Incorporated', 23 tot 27 april en 30 april tot 4 mei, 20u30; 'Dibouk', 17 april tot 4 mei, din. t/m zat., 20u15, zon. 15u. Brussel, Théâtre National, 02-217.81.55.